Kuvamuistoja tandempyöräilyleiriltä Ahvenanmaalla 1. – 4.6.2009

Kuvat Esko Jäntin kotialbumista

Vasemmalta: Päivi, Esko ja Inga.

Esko ja Päivi kärjessä.

Päivi ja Inga tutkailevat karttaa.

Aki ja Anita.

TUNTOSARVI

Nro 10 ◆ Lokakuu 2009

Suomen Kuurosokeat ry

Leirielämää Lapissa ja Ahvenanmaalla

Uusia projekteja Pirkanmaalla

Sisältö

Tiedote: Apuvälinemessut.....2
Pääkirjoitus: Osana suurempaa kokonaisuutta.....3
Elämän tie - minun tieni.....4
Sokean papin henkilökohtainen avustaja.....8
Syke-dokumentti loppukilpailuun..10
Helen Kellerille patsas.....10
Frans Leijonista kertovan kirjan taustaa.....11
Hilkan muutto uuteen kotiin.....12
Hallintosihteeri Ritva esittäytyy..13
Uusia hankkeita Pirkanmaalla....14
Kesä alkoi pyöräillen.....16
Kuvamuistoja tandempyöräilyleireiltä Ahvenanmaalla.....20

Seuraava Tuntosarvi nro 11 ilmestyy 26.11. Aineiston viimeinen jättöpäivä on 6.11.

Kannen kuvassa vasemmalta **Olavi Halonen**, **Ismo Ahtiainen**, **Päivi Suontakanen** ja Päivin tulkki **Kati Kekkonen** taustallaan Pallastunturin upeaa maisemaa. **Riitta Kuusi** otti kuvan syyskuussa pidetyllä hengellisellä leirillä.

Tiedote: Apuvälinemessut

APUVÄLINE
HYVINVOINTI & KOTI

Apuvälinemessut järjestetään tänä vuonna 5. - 7.11.2009 Tampereen Messu- ja Urheilukeskuksessa. **Suomen Kuurosokeat on mukana osastolla 310**. Osastolla tapahtuu -ohjelma löytyy osoitteesta www.kuurosokeat.fi, linkistä Ajankohtaista. Lippuja tapahtumaan saa tiedotuksesta.

Apuväline-messut on vuosien varrella kasvanut alan ammattilaisten ja asiakkaiden merkittävimmäksi kohtaamispaikaksi. Uudistunut Apuväline 09 on saanut rinnalleen Koti 09 ja Hyvinvointi 09 -messut, jotka yhdessä esittelevät monipuolisesti vammaisten ja vanhusten elämänlaatua parantavia tuotteita ja palveluja.■

TUNTOSARVI 35. vuosikerta, **ISSN** 0358-2280, **Julkaisija**: Suomen Kuurosokeat ry. **Taitto**: Tuija Wetterstrand, **Toimitus**: Päätoimittaja, tiedottaja Tuija Wetterstrand, p. (09) 54953521, matkap. 040 7532026, tekstip. (09) 54953526, faksi (09) 54953517, s-posti: tiedotus@kuurosokeat.fi. **Toimitusneuvosto**: Anu Mikkola (puheenjohtaja), Carita Halme, Esko Jäntti, Kerstin Maksimainen, Ari Suutarla, Raili Karisaari (sihteeri), Tuija Wetterstrand (päätoimittaja). Hinta: Vuosikerta 25 euroa. Suomen Kuurosokeat ry:n jäsenille ja asiakkaille ilmainen. 12 numeroa vuodessa isokirjoituksella, pisteillä, äänitteenä, videona, ja/tai elektronisena versiona. Ruotsinkielinen Känselsprötet ilmestyy 4 kertaa vuodessa isokirjoituksella. **Tilaukset ja osoitteenmuutokset**: Suomen Kuurosokeat ry, PL 40, 00030 IIRIS, p. (09) 5495 350, tekstip. (09) 5495 3526, faksi (09) 5495 3517, s-posti: kuurosokeat@ kuurosokeat.fi. Toimiston aukioloaika ma-pe klo 8.00-15.45. **Painopaikka**: Kopio Niini Finland Oy. Toimituksella on oikeus käyttää lehden juttuja yhdistyksen internetsivuilla **www.kuurosokeat.fi**. Tuntosarvi on Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liiton Kultti ry:n jäsenlehti.

Osana suurempaa kokonaisuutta

Ohikulkija näki kaksi kivenhakkaajaa työssään. ”Mitä teette”, hän kysyi. ”Hakkaan kiveä”, vastasi ensimmäinen. ”Rakennan katedraalia”, vastasi toinen.

Kuten kivenhakkaajat, me Suomen Kuurosokeat ry:n työntekijät teemme jokainen omaa työtämme, johon meillä on koulutus ja ammattitaito. Työn tekeminen on kuitenkin paljon mielekkäämpää, kun oman työnsä näkee osana suurempaa kokonaisuutta. Jokaisen työpanos on tärkeä osana järjestön perusedellytysten turvaamisessa. Suomen Kuurosokeat ry:n toiminta puolestaan on osa isompaa sosiaali- ja terveysalan järjestökenttää, jolla turvataan suomalaisten hyvinvointia ja edistetään kaikkien kansalaisten osallistumismahdollisuuksia.

Osana suurempaa kokonaisuutta on tämän vuoden aikana työstetty Suomen Kuurosokeat ry:n osastrategioita. Vuoden 2010 alussa voimaan tulevaa organisaatiouudistusta on valmisteltu. Strategiat ja organisaatiomallit auttavat hahmottamaan sitä kokonaisuutta, missä toimimme.

Viestintästrategian lähtökohtana on koko järjestön strategia, jonka yti-messä on tavoite turvata kuurosokean oikeudet ihmisyyteen ja tasaarvoon yhteiskunnassa. Viestinnän tehtävänä on tukea tavoitteiden saavuttamista. Yksi keino on määrittää perusviestit, eli ne ylivoimaisen osaamisen alueet, jotka ovat koko järjestön olemassaolon edellytys. Suomen Kuurosokeat ry:n perusviestejä ovat oikeuksienvalvonta, palveluiden turvaaminen ja asiantuntijuus.

Suomen Kuurosokeat ry:n viestinnän erityispiirteenä on se, että on otettava erityisen tarkasti huomioon ne häiriöt, joita tapahtuu, kun sanoma liikkuu lähettäjältä vastaanottajalle. Aistivammaisille viestiessä täytyy häiriötekijöitä yrittää poistaa tai on keksittävä vaihtoehtoinen tapa viestiä. Siksi kuurosokeiden lehdet ilmestyvät monena eri versiona: sama tieto ilmestyy painettuna mustavalkolehdessä, pistekirjoituksella, elektronisena, viittomakielelle käännettynä ja äänitteenä. Tämä on strateginen valinta ja tukee yhtä tärkeää perusviestiä, joka on kuurosokeusalan ammatillinen erityisosaaminen ja kuurosokeustuntemus – ainoana Suomessa.

Hyvää syksynjatkoa!
Tuija Wetterstrand
tiedottaja■

Elämän tie - minun tieni

Teksti: Anne Palo

Kesällä, kun ilmoittauduin ensimmäistä kertaa mukaan kuurosokeiden hengelliselle leirille, en tiennyt tulevan leirimme teemaa. Koskettavalla tavalla aihe ”Elämän tie - minun tieni” pysäytti ja hiljensi meidät jokaisen pohtimaan omaa elettyä elämäämme. Ja elämään hetkessä, tässä ja nyt.

Vaikeuksien kautta perille

Leiri alkoi perjantaina 11.9. Lähdimme tulkkini kanssa aamulla jo hyvissä ajoin kotoani taksilla kohti Helsinki-Vantaan lentokenttää. Etelän leiriporukan oli määrä kokoontua kentälle ja lentää yhdessä Kittilään klo 11.30 koneella. Mutta elämässä ei aina kaikki suju suunnitelmien mukaan.

Olimme siis kentällä hyvissä ajoin 1,5 tuntia ennen koneen lähtöä. Matkanjohtajamme **Sanna Tuomaala** jakoi lentoliput ja menimme jonottamaan Finnairin matkaselvitykseen, jonne oli todella pitkät jonot. Kun vihdoin pääsimme miesvirkailijan luokse hän totesi tylysti, että kone lähtee 15 minuutin kuluttua ja

Kuvassa kirjoittaja Anne Palo Sammaltunturin huipulla. Kuva: Anne Palon kokoelmat.

te ette sinne enää pääse. Piste! Siinä eivät auttaneet Sannan selitykset ryhmästämme tai mitkään puheet. Yksi takanamme ollut leiriläinen pääsi vielä koneeseen naisvirkailijan avustuksella, mutta meidän kolmen tie tyssäsi siihen. Se tuntui niin kohtuuttomalta vääryydeltä, että siinä oli jo tällaisella rauhallisella pohjalaasellakin pitelemistä!

Finnairin esimies sitten selvitteli meidän kolmen asiaa ja järjesti meille uudet paikat seuraavalle lennolle, joka lähti vasta klo 16.45! Soitimme leirinvetäjälle **Ari Suutarlalle**, että myöhästymme leirin alusta. Ari kertoi, että vammaisille on kentällä varattu oma lähtöselvitys tiskillä 216, jota käyttämällä olisimme päässeet suoraan ohi jonojen ja turvatarkastuksen. Tätä ei edes Finnairilta neuvottu saati matkatoimistosta.

Niinpä nopeaksi ajateltu aamupäivän lentomme Kittilään vaihtui sitten koko päivän odotteluksi ja ajan tappamiseksi Helsinki-Vantaan lentokentällä. Kiireinen ihmisvirta, alituiset kuulutukset ja tuntikausien istuskelu oli jo tarpeeksi rasittavaa. Mutta kun kentällä remonttipora vielä jyrisi ja ulvoi korvan juuressa, niin Lapin rauhaa todella odotti enemmän kuin hartaasti!

Vihdoin ja viimein rättiväsynyt ja nälkäinen porukkamme pääsi Kittilään ja sieltä lentokenttäkuljetuksella Muonion Jeris hotelliin, jonne saavuimme puoli kahdeksan aikaan illalla. Lämmin vastaanotto ja halaukset leirinvetäjiltä Suutarlan Arilta ja **Kuusen Riitalta** helpottivat oloamme, samoin kuin ruoka, jota olivat kuulemma pitäneet lämpimänä meitä varten.

Syötyämme pikaisesti menimme mukaan lyhyeen tutustumishetkeen. Meitä oli kaikkiaan 21, kymmenen kuurosokeaa tulkkeineen ja oppaineen sekä leirinvetäjät Ari ja Riitta. Kerroimme lyhyesti toiveistamme ja odotuksistamme viikonlopun suhteen. Päivän päätteeksi Ari-pappi piti vielä iltahartauden. Hän kertoi Islannista ostamastaan erikoisen kauniista kaulakorusta, jota myydään siellä näkövammaisten hyväksi. Korussa on kolme ristiä vierekkäin, kuten Golgatalla. Jokainen risti oli erilainen, kuten me ihmisetkin olemme. Erilaisuutemme on rikkaus. Erilaisinakin olemme kaikki Jumalan rakastamia ja armahdettuja.

Puhuttelevan iltahartautensa päätteeksi pääsin vielä tulkkini kanssa savusaunaan, jossa muut leiriläiset olivat jo käyneet ennen päivällistä. Järvenrannalla oleva savusauna tuoksuineen rauhoitti lopullisesti mielen. Vieressä oli lasi-ikkunainen allasosasto porekylpyineen ja nautin kummastakin vuorotahtiin iltakymmeneen asti!

Patikointia syysauringon paisteessa

Lauantaiaamu koitti sumuisena ja lämpöä oli vain 4 astetta. Olimme kuitenkin tilanneet Taivaan Isältä aurinkoista patikkasäätä ja pian syysaurinko jo paistoi ja lämmitti mahtavasti! Aamupalan ja aamuhartauden jälkeen otimme retkievät mukaan ja lähdimme kohti Sammaltunturia. Riitta-pappi oli valinnut tarkoituksella maastoltaan vaihtelevan reitin: oli hiekkatietä, metsäpolkua, siltaa, poroaidan ylitystä, nousua, laskua, leveämpää maantietä ja taas kapeaa kinttupolkua. Ihan niin kuin meidän elämässämmekin on. Jokainen kulki

omaan tahtiinsa ja sellaisen matkan, kun jaksoi kävellä. Joku keräili kovasti puolukoita. Minä maistoin muutaman mustikan. Maiseman lisäksi ihailin Arin hienoja patikkakenkiä: toinen kenkä oli punainen ja toinen kullanvärinen!

Tulkkini kanssa pääsimme niin hyvään vauhtiin, että päätimme patikoida aina Sammaltunturin huipulle asti. Reitti oli vaivalloinen, mutta perillä näkymä oli joka suuntaan aivan huikaisevan kaunis! Ihan kuin olisimme olleet yksin koko maailmassa, rauha ympärillä. Upeasta patikkakokemuksesta ja tehokkaasta kuntojumpasta tuli todella mahtava tunne. Ja syysaurinko hehkui yhä!

Paluumatka alamäkeen sujui kuin lentäen. Laskeuduimme jyrkemmältä rinteeltä varvikkoja suoraan alas kohti hiekkatietä. Pari kertaa taisin astua suonsilmäkkeeseenkin, mutta se ei vauhtia hiljentänyt.

Vähän ennen Jeris hotellia kohtasimme Arin ja Riitan. Hämmästyimme, kun he helpottuneen oloisina kertoivat etsineensä meitä kissojen ja koirien kanssa! Minä ensin luulin ja kuulin, että he olivat nähneet kissoja ja kysyinkin heti, että missä? Arin opaskoira **Bella** oli tietenkin se koira. Vasta sitten tajusin, että he olivat etsineet minua ja tulkkiani! Jostain syystä he eivät olleet saaneet tietoa, että aiomme jatkaa

Kuva: Riitta Kuusi

Ari-papin toisessa jalassa punainen, toisessa kultainen kenkä. Opaskoira Bella menossa mukana.

matkaa huipulle asti, ja olivat olleet kovasti huolissaan.

Iltapäiväkahvilla hotellilla Ari-pappi vähän leikkisästi toruskeli ja nuhteli tulkkiani, että kuinkas sinä tuon Annen sinne veit ja olisi pitänyt vähän ajatella! Puolustin, että minähän se pomo olen ja tulkkiparan sinne huipulle pakotin!

Vertauskuvia eletystä elämästä

Kahvin jälkeen Riitta pyysi meitä valitsemaan erivärisistä ja eri materiaaleista valmistetuista kangaspaloista sen, joka parhaiten kuvaisi omaa elettyä elämäämme ja asettelemaan sen pöydälle elämänsä kuvioiden mukaisesti. Jokainen oli ottanut luonnosta muistoksi jonkun esineen ja laitoimme ne myös siihen pöydälle. Kerroimme toisillemme

elämästämme ja ajatuksistamme kangaspalojen ja esineiden avulla

Lopuksi Ari piti vielä puheen Raamatun tärkeimmästä käskystä eli rakkauden kaksoiskäskystä: ”Rakasta Herraa, sinun Jumalaasi kaikesta sydämestäsi ja sielustasi” sekä ”Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi”. Päivällisen jälkeen leiriläisillä oli mahdollisuus varata aikaa henkilökohtaiseen keskusteluun Riitalle tai Arille.

Illalla saimme mahdollisuuden mennä vielä omakustanteisesti savusaunaan ja porekylpyyn. Savusaunan lämmöstä innostuin menemään järveen uimaan. Vesi oli hyisen kylmää ja menin kipinkapin takaisin savusaunaan! Toisella kerralla järvivesi tuntui jo siedettävän kylmältä ja kolmannella sopivan kylmältä! Jopa ”vilukissa” tulkkinikin innostui kokeilemaan järveen pulahtamista! Kylpyläosaston isoista lasi-ikkunoista seurasimme upeaa auringonlaskua. Oli niin kaunista ja olo ihan epätodellinen!

Sunnuntain lähtöpäivä tuli aivan liian pian. Aamupalan jälkeen kokoonnuimme ehtoollishartauteen vielä kerran koko leirijoukon kera. Edellispäivänä luonnosta keräämämme esineet olivat kaikki siinä alttaripöydällä edustamassa meitä ja elämänpolkujamme. Ehtoollishartaus oli hyvin syvällinen ja siunaava hetki. Ari-pappi piti hartauden ja Riitta-pappi tulkkasi viittomakielelle. Siunattuna oli hyvä lähteä kotimatkalle.

Vielä ennen lähtölounasta pidimme palautekeskustelun. Jokaisen mielestä oli ollut antoisaa rauhoittua ja nauttia kauniista Lapin maisemista. Savusaunakin oli unohtumaton elämys! Viikonloppu on vain harmillisen lyhyt aika. Harras toiveemme olikin, että hengellinen leiri olisi jatkossa yhtä pitkä kuin muutkin leirit.

Lämpimät syysaurinkoiset terveiseni ja kiitokseni jokaiselle mukana olleelle yhteistä jaetuista hienoista hetkistämme ja Taivaan Isän siunausta! ■

Kuulonäkövammaisten hengellinen leiri järjestettiin Muonion Jerisjärvellä, hotelli Jeriksessä 11. - 13.9.2009.

Tietoa lentomatkustamisesta:

Vammaiset ja liikuntarajoitteiset henkilöt voivat käyttää omaa pikapalvelupistettä Helsinki-Vantaan lentoasemalla. Lähtöselvitystiskille 216 pitää saapua viimeistään tuntia ennen lähtöä. Varmimmin avun saa, kun ilmoittaa avuntarpeestaan vähintään 48 tuntia ennen lähtöä. Silloin matkustajan pitää ilmoittautua lentoaseman kutsupisteellä viimeistään kaksi tuntia ennen lennon lähtöaikaa. Lisätietoa: www.finavia.fi/lentomatkustajille/ohjeetvammaisille.

Sokean papin henkilökohtainen avustaja

Teksti: Ari Suutarla

Klaus Härö, 38, Porvoosta tunnetaan elokuvan tekijänä, jonka ohjauksille tunnusomaisia piirteitä ovat sanoma ja koskettavuus. Ne ovat jälleen tuntuvia jännitteen luojia ja ylläpitäjiä Härön uusimmassa ohjauksessa. Elokuva tuli ensi-iltaan huhtikuussa, ja nimeltään Kirjeitä pappi Jaakobille. Alun perin se oli tarkoitettu vain TV-esitykseen, siksi se on elokuvaksi lyhyt, vain 1 tunti 15 minuuttia.

Jaakob on iäkäs pappi, ja sokea. Toinen päähenkilö on **Leila**, Jaakobin henkilökohtainen avustaja. Leila on joskus tuomittu taposta elinkautiseen. Hänen ja pappi Jaakobin tiet kohtaavat, kun Leila saa presidentiltä armahduksen, pääsee vapaaksi linnasta ja etsii työtä.

Jaakob on tunnettu ja hyvä sielunhoitaja. Ihmiset lähettävät hänelle kirjeitä kysyäkseen apua elämänsä pulmiin. Leila lukee Jaakobille kirjeet ääneen ja kirjoittaa niihin vastaukset sanelun mukaan. Tai oikeastaan Leilan pitäisi lukea. Homma ei häntä kummemmin huvita. Postipoika kantaa kirjeitä kasapäin. Leila jopa pahoinpitelee posteljooonia, jotta kirjeiden määrä vähenisi. Kun tulosta ei synny, nainen nakkaa eräänkin päivän kirjeistä puolet kaivoon. Lukiessa ääneen Leila lätisee omiaan, ja katsoja näkee hänen käsissään Anttilan kuvaston. Niin, että semmoinen avustaja! Onhan meillä näitä hyväksikäyttäjiä ja silmänpalvojia nähty ihan luonnossakin.

Pappi Jaakobia näyttelee **Heikki Nousiainen** ja avustaja Leilaa **Kaarina Hazard**. Minua elokuvassa kiinnosti erityisesti se, miten Nousiainen onnistuu näyttelemään sokeaa. Klaus Härö kävi elokuvaa tehdessään muutaman kerran minun, oikean sokean papin luona välttääkseen panemasta elokuvan sokean papin piikkiin semmoista, mikä ei siihen kuulu. Jotta testi ei olisi liian kapealla pohjalla, usutin Härön vielä Näkövammaisten Keskusliittoon **Kirsti-Sisko Salosen** ohjaukseen. Nousiainen kertoo, että sokean näytteleminen on hyvin vaativaa. Piilolasien käyttöön sai todella totutella.

Olin sitten Helsingin Bristolissa katsomassa aikaansaannosta. Kuvailutulkkinani oli entinen morsiameni, nykyinen vaimoni **Kirsti Salin**. Henkilökohtainen avustaja Leila oli ensikäynnillä pomonsa, pappi Jaakobin luona. Jaakob tarjosi vieraalleen teetä, jota muuten nautittiin filmin jokaisessa ravitsemuskohtauksessa runsain määrin. Ruokaa ei syöty lainkaan! Äkkiä Kirsti vetäisi vieressä henkeä ja vei käden suun eteen. Pappi Jaakob kaatoi Leilan kuppiin teetä vapaalta kädeltä! Minä puolestani tiedän, että jokainen sokea tarttuu jollakin tavalla toisella kädellä kiinni astiaan, ennen kuin kaataa siihen yhtään mitään. Jostakin repliikistä kävi ilmi, että Jaakobin sokeus on synnynnäistä. Tieto ei tuonut esitykseen mitään lisäarvoa. Päinvastoin, Heikki Nousiaisen kehon kieli tuli vääräksi. Hän liikkuu samalla tavalla kuin näkevä ihminen, joka on vammautunut myöhemmin. Tapahtumat sijoittuvat loppukesään. Kuitenkin linnut karjuvat kevättä filmin äänimaisemassa! Kaikkineen nämä ovat pikkuseikkoja, eikä olennaista liene olemattomien virheiden osoittelu hienosta elokuvasta.

Kirjeitä pappi Jaakobille tuo esiin uskottavalla tavalla vammaisen henkilön pulmia, jotka johtuvat tässä tapauksessa näkövammasta. Yhtä uskottavasti tulee esiin asetelma hyvän avustajan saamisen vaikeudesta. Yhdessä joutuvat työskentelemään kaksi henkilöä, joiden arvomaailmat tai elämisen tavat eivät millään tavalla kohtaa. Pari minuuttia filmin lopusta olisi voinut ihan hyvin leikata pois. Iäkkään pappi Jaakobin kuolema ja siirto pois ruumisautolla eivät tuo mitään lisäarvoa filmiin. Tarina olisi vallan hyvin ja koskettavasti voitu lopettaa avustaja Leilan tilitykseen siitä, miksi hän oli tappanut ja saanut elinkautisensa. ■

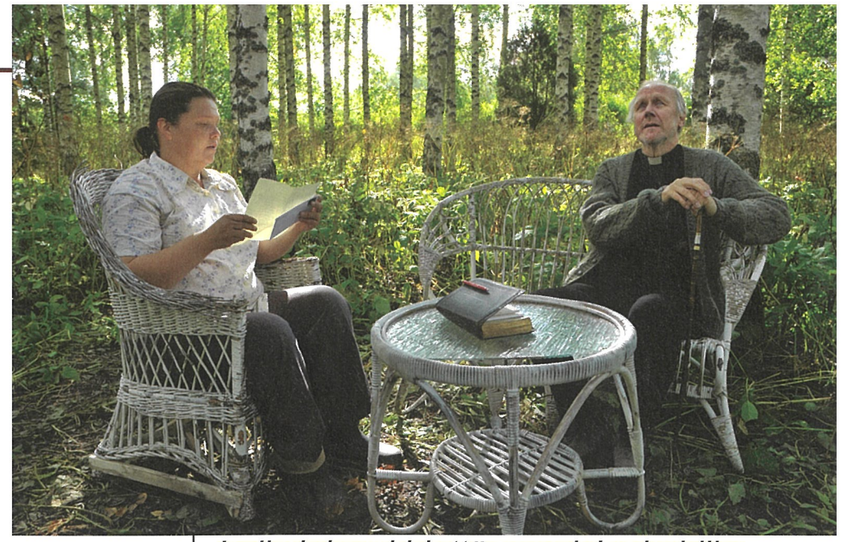

Leila lukee kirjettä pappi Jaakobille. Kuva: Jolle Onnismaa / Kinotar.

! Postia pappi Jaakobille on valittu Suomen viralliseksi Oscar-ehdokkaaksi vuoden 2009 kilpailuun! Yhdysvaltain elokuva-akatemia pyytää vuosittain kaikilta elokuvia tuottavilta mailta yhtä ehdokasta kilpailemaan ulkomaisen elokuvan Oscarista. Helmikuun alussa 2010 ratkeaa, selviääkö Postia pappi Jaakobille loppukilpailuun. Oscar-pystit jaetaan maaliskuussa.

Syke-dokumentti loppukilpailuun

Osata-projektin tuottama, **Riia Celenin** ohjaama dokumenttielokuva ”Syke-Pulse - Rytmin ilo löytyy jokaisesta” on ehdolla parhaaksi dokumenttielokuvaksi Deaffest-festivaaleilla, joka pidetään 27.-29.11.2009 Wolverhamptonissa, Englannissa.

Syke dokumentissa **Signmark** ja **Russ Palmer** kertovat siitä, miten he kuuroina kokevat musiikin rytmin.

Syke-dokumentin viittomakielinen tulkkaus on **Markus Aron** *(kuvassa) käsialaa. Markus kääntää myös Tuntosarven viittomakielelle.*
http://deaffest.co.uk/■

! Suomen kieltenopettajien liitto on myöntänyt Vuoden kieliteko 2009 -palkinnon viittomakieliselle rap-artistille Signmarkille eli Marko Vuoriheimolle. Signmark palkittiin rajat rikkovasta kommunikoinnista ja rohkeudesta käyttää omaa kieltään.

Helen Kellerille patsas

Kuurosokean **Helen Kellerin** patsas paljastettiin keskiviikkona 7.10. Yhdysvaltojen pääkaupungissa Washingtonissa. Patsas on Capitol-kukkulalla sijaitsevan kongressirakennuksen ns. pyöreässä salissa ja sen on lahjoittanut Alabaman osavaltio. Patsas kuvaa Helen Kelleriä 7-vuotiaana lapsena pumppaamassa vettä kaivosta hetkellä, jolloin Helen Keller ymmärtää opettajansa **Anne Sullivanin** sormiaakkosilla tavaaman sanan vesi ja kaivosta virtaavan veden yhteyden. Patsaan on tehnyt kuvanveistäjä **Edward Hlavka**.

Jokainen Yhdysvaltain 50 osavaltiosta on saanut lahjoittaa saliin kaksi patsasta. Helen Kellerin patsas on joukosta ainoa, joka kuvaa lasta ja jonka esikuva on vammainen henkilö. Patsaan vihkimisseremoniaan osallistui yli 400 ihmistä, joukossa oppilaita Alabaman kuurosokeiden oppilaitoksesta.■

Lähteet: cnn.com, al.com.

Frans Leijonista kertovan kirjan taustaa

Teksti: Tuula Hartikainen

Ruotsissa FSDB:n liittokokouksen ja 50-vuotisjuhlien yhteydessä kesäkuussa järjestettiin myös erilaisia työpajoja. Kävin kuuntelemassa **Frans Leijonin** elämästä kertovan kirjan esittelyä. Kirjan on kirjoittanut suomenruotsalainen, nykyään Ruotsissa asuva kuuro **Anita Hellöre**. Anita piti hyvän ja mielenkiintoisen esityksen kirjastaan. Anita Hellören lapsuudenkoti ruotsinkielisellä Pohjanmaalla oli maatila. Frans Leijon asui siellä kymmenen vuotta. Siksi Anitan suvussa kulkee vielä monta tarinaa kuurosokeasta Fransista. Anita Hellöre keräsi materiaalia ja haastatteli ihmisiä ensin omasta suvustaan kertovaa kirjaa varten. Siinä yhteydessä hän törmäsi jatkuvasti mainintoihin Frans Leijonista. Niinpä hän kirjoitti kirjan Fransista. Anita Hellöre on kirjoittanut kirjan myös oman sukunsa vaiheista ja aikoo jatkaa sukunsa tarinan kirjoittamista.

Anita Hellöre kävi myös Suomessa keräämässä aineistoa Frans Leijonista kertovaan kirjaansa, muun muassa Kuurojen liitosta. Anita vie-

Viime joulukuussa keskustoimiston kokoushuoneessa oli esillä pienimuotoinen valokuvanäyttely Frans Leijonin elämästä ja töistä. Tämä kuva Frans Leijonista moottoripyörän kyydissä saatiin Kuurojen museolta. Viittomakielen tulkki Tuula Pietikäinen tunnisti, että moottoripyörää ajaa hänen isänsä Niilo Mikkola.

raili myös Frans Leijonin haudalla Turun Kakskerrassa. Frans Leijonin hautakivi on saatu suojelukohteeksi ja sen hoidosta vastaa Kuurojen liitto.

Anita Hellören esitys kulki läpi Fransin elämänkaaren, lapsuudesta kuolemaan. Lapsena Frans sai kulkurilta rokkotartunnan, jonka seurauksena hän kuurosokeutui. Kouluun pääsy muutti ratkaisevasti Fransin elämän laatua. Koulun jäl-

keen Frans toimi mm. puuseppänä ja puutarhurina saaden kunniamainintoja hyvistä puutarhakasvien siemenistä. Saimme kuulla myös miten Fransin rakentama kolmipyöräinen polkupyörä sai huomiota lehdistöä myöten. Frans Leijon oli kätevä käsistään ja muutenkin lahjakas. Hän menehtyi vatsasyöpään 67 vuoden iässä. Anitalla oli mukanaan Fransin omin käsin tekemä neulatyyny. Se on sorvattu puusta, jossa on kuusi tappea lankarullalle ja niiden keskellä vähän ylempänä soikean muotoinen ”kaukalo”, johon on upotettu pehmeä tyyny nuppineuloille. Se on hyvin siromuotoinen ja varsin hyväkuntoinen. Frans oli antanut neulatyynyn Anitan isoäidille häälahjaksi. Näytillä oli myös yksi Fransin kirjoittama kirje. Muita Fransin tavaroita Anitan suvulla ei ole hallussaan.

Toivon, että yhdistyksemme juhlavuonna 2011 järjestetään Frans Leijonista kertova näyttely. Avajaisiin olisi mahdollista saada Anita Hellöre luennoimaan. Hän itse ilmoitti olevansa kiinnostunut, kun kysyin tällaistä häneltä.■

Kirja: Anita Hellöre: Mäster Frans. En dövblind mans märkliga livsöde. Omakustanne, 2009. Kirjaa on yksi kappale keskustoimistolla. Sen mahdollisesta suomentamisesta ei ole vielä tehty suunnitelmia.

Hilkan muutto uuteen kotiin

Teksti: Hilkka Nieminen

Muutin 39:nnen kerran elämässäni elokuussa, kun saavuin tänne meidän omaan ”turvapaikkaamme” Toimintakeskukseen. Muuttoja on ollut paljon, kun olen sentään jo yli 80-vuotias ja kokenut kaksi sotaa. Edellisessä kodissani ennätin kuitenkin asua 16 vuotta.

Koville se muutto otti. Pakkasin yksin kaikki tavarani. En voinut enää asua vanhassa asunnossani, kun jalat ovat menneet niin huonoksi. Joudun liikkumaan rollaattorin varassa enkä enää päässyt ylös tai alas rappusia. Haikeaa sieltä oli lähteä, mutta helpotti kun sain täältä Toimintakeskuksesta kauniin kodin, jopa puutarhapalstankin. Marjojakin sain omista pensaista monta litraa. Ystäväni ristivät tämän uuden kotini Nukkekodiksi. Kaikki työntekijät täällä ovat ihanan auttavaisia. Ja kaikki me 20 asunnon asukkaat sovimme tänne sopuisasti asumaan. Sain niin ihanan lämpimän vastaanoton tullessani, että haluan kiittää siitä vielä kaikkia! ■

Hallintosihteeri Ritva esittäytyy

Ritva on keskimittainen ja hoikka, hänellä on siniset silmät ja vaaleanruskeat puolipitkät hiukset.

Olen **Ritva Laitinen**, iältäni 45 vuotta ja asun avomieheni kanssa Helsingin Vuosaaressa. Kotini on lähellä Iiristä ja pääsen työpaikalle pyörällä tai vaikkapa kävellen. Metrolla työmatka sujuu vartissa.

Olen iloinen uudesta työpaikastani Suomen Kuurosokeiden hallintosihteerinä. Aloitin juuri viittomakielen opiskelun ja minusta on mukavaa, kun voin heti käyttää uutta kieltä täällä töissä. Viittomanimeni on tosin vielä kehitteillä.

Olen elämäni aikana tehnyt monenlaisia töitä. Olen ollut kaupan kassa, pankkivirkailija, kirjanpitäjä, palkanlaskija, sihteeri ja henkilöstösuunnittelija. Edellinen työpaikkani oli Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö (SAK), jossa olin noin 20 vuotta. SAK:sta olin työvapaalla vuoden 1991 maailmanympärysmatkan vuoksi. Se oli kokemus, jonka vuoksi kannatti tehdä ylitöitä ja ottaa lainaa. Matkalla kävimme mm. Australiassa ja Meksikossa.

Olen opiskellut töiden ohella ja minulla on liiketoiminnan tradenomin koulutus. Viime vuonna valmistuin englannin opettajaksi. Se oli pitkäaikainen haave, joka vihdoin toteutui. Englannin kieltä olen harrastanut aina. Olen ollut sekä kotiapulaisena että vaihto-opiskelijana Englannissa. Nykyisin harrastan Morris tanssia, joka on englantilainen kansantanssi. Muita harrastuksiani ovat jumppa, avantouinti, käsityöt ja vapaaehtoistyö eri järjestöissä. Minulla on myös kaksi kunnallista luottamustointa Helsingin Vihreiden edustajana. Mieluiten vietän kuitenkin vapaa-aikaa kesämajallamme Kivinokassa, joka sekin on lyhyen pyörämatkan päässä täältä Iiriksestä.

Iloisiin tapaamisiin!
Ritva Laitinen, hallintosihteeri
p. 040 588 0583■

Uusia hankkeita Pirkanmaalla

Vasemmalta: Toto- projektin projektivastaava Merja Kovanen, Toto-projektin projektityöntekijä Leena Arvola ja Kuurosokeat lähipalveluiden käyttäjinä -projektin projektityöntekijä Marianne Mielityinen. Kuva: Kuurosokeiden Toimintakeskuksen kokoelmat.

Teksti: Merja Kovanen.

Pirkanmaan alueella on alkanut kaksi Suomen Kuurosokeat ry:n projektia.

”Toisenlainen toimintaympäristö” eli Toto-projekti on kuurosokeutumisen seurannaisvaikutuksia kartoittava, ehkäisevä ja korjaava hanke. Seurannaisvaikutukset ovat asioita, jotka vaikeuttavat arjessa selviytymistä muodostaen toiminnallisia ja sosiaalisia esteitä. Projektin kautta vaikea-asteisesti kuulonäkövammaiset henkilöt voivat saada tukea arkensa parantamiseen ja sosiaalisen verkoston laajentamiseen. Hankkeessa kiinnitetään erityistä huomiota ikääntyvien kuurosokeiden tukemiseen. Työtä tehdään sekä yksilötyönä asiakkaiden kotiympäristöissä, että ryhmämuotoisesti.

Projektilla on kaksi työntekijää: **Merja Kovanen** ja **Leena Arvola**. Molempien työpiste on Kuurosokeiden Toimintakeskuksessa. Projektin ensisijainen toiminta-alue on Pirkanmaa. Projektin rahoittaja on RAY ja projekti kestää vuoden 2011 loppuun saakka.

”Kuurosokeat lähipalvelujen käyttäjinä” on pienhanke, joka tiedottaa Hervannan kaupunginosan palveluntarjoajille kuurosokeudesta ja kuurosokeista asiakkaina. Hankkeessa tuotetaan kuurosokeudesta kertova esite ja järjestetään tiedotustilaisuuksia eri toimipisteissä. Päärahoittajat ovat Euroopan aluekehitysrahasto ja Tampereen kaupunki. Rahoitus on järjestynyt Tampere yhdessä –projektin kautta. Hanke kestää helmikuun 2010 loppuun saakka ja sen tuntityöntekijänä toimii **Marianne Mielityinen**.

Yhteystiedot:
Projektivastaava Merja Kovanen
p. 040 5553119
Projektityöntekijä Leena Arvola
p. 040 0396642
Projektityöntekijä
Marianne Mielityinen
p. 040 3656834 Huom! vain tekstiviestit!
s-postiosoitteet ovat muotoa:
etunimi.sukunimi@kuurosokeat.fi

Merja, Leena ja Marianne omin sanoin

Merja:
Olen 42-vuotias ja asun Tampereen Teiskossa. Perheeseeni kuuluu aviomies ja 10-, 13- ja 17-vuotiaat lapset. Koulutukseltani olen yhteiskuntatieteiden maisteri ja viittomakielen tulkki. Pääaineeni yliopistossa oli tiedotusoppi. Olen ollut erilaisissa työtehtävissä kuurosokeiden parissa vaihtelevasti vuodesta 1987 alkaen. Olen yhdistyksen työntekijöille ja asiakkaille ennestään tuttu Tieto- ja viestintäteknologian tukipalvelujen viestintäkouluttajan tehtävistä ja myös kuntoutuspuolelta. Nyt olen projektitehtävissä Toto-projektin ajan.

Leena:
Olen 41-vuotias ja asun Kangasalalla avomiehen sekä 8- ja 12-vuotiaiden tyttöjen kanssa. Kuurosokeiden maailmaan olen tutustunut viittomakielen tulkin työn kautta vuodesta 1994. Työni ohella olen opiskellut sosiaalipsykologiaa yliopistossa sekä valmistunut yhteiskuntatieteiden maisteriksi. Kokemusta viittomakielialan ulkopuolelta minulle on kertynyt erilaisista opetustöistä. Nyt olen aloittanut projektityöntekijänä Toto-projektissa ja odottelen innolla kaikkia uusia haasteita, joita työ tuo tullessaan.

Marianne:
Olen 25-vuotias ja asun avomieheni sekä kahden suloisen kissani kanssa kauniissa Tampereen Pispalassa. Muutin tänne viime kesäkuun alusta Turusta, jossa asuin viimeiset neljä vuotta. Valmistuin Turun kristilliseltä opistolta viittomakielen ohjaajaksi keväällä 2008 ja sen jälkeen olen ollut töissä erilaisissa paikoissa, mm. henkilökohtaisena avustajana erityiskoulussa, kurssityöntekijänä Jyväskylässä ja tukihenkilön tehtävissä.

Työtehtäviini ”Kuurosokeat lähipalvelujen käyttäjinä” -hankkeessa kuuluvat tiedotusmateriaalien tekeminen ja eri palvelupisteissä tiedottaminen. Tämä hanke toteutetaan yhteistyössä Toto-projektin kanssa. ■

Kesä alkoi pyöräillen

Tandemleiriläiset ryhmäkuvassa

Teksti ja kuvat: Esko Jäntti

Viime kesä pyörähti käyntiin maaniosti. Kyllä vaan, ihan kirjaimellisesti pyörähti, koska kyseessä oli tandempyöräilyleiri Ahvenanmaalla 1. – 4.6.2009.

Turun satamassa odottelin vähän ennen aamu kahdeksaa hieman jännittyneenä, että saapuvatko kaikki ajoissa paikalle. Muutaman minuutin kuluttua saatoin huokaista helpotuksesta. Kaikki olivat saapuneet laivaterminaaliin. Matka voi siis alkaa kohti Maarianhaminaa.

Laivalla nautitun maittavan buffetlounaan jälkeen meitä tervehti Maarianhaminan satamassa viileähkö tuuli, lämmittävä aurinko ja noin +20 asteen lämpötila. Terminaalia vastapäätä oli RoNo-rent pyörävuokraamo, jossa meitä odotti yhdeksän tandempyörää. Olimme tilanneet yhdeksän kolmivaihteista tandemia, mutta pyöristä kaksi oli seitsemänvaihteista, kuusi kolmivaihteista ja yksi vaihteeton. Vaihteeton oli tietenkin raskain ajettava. Reippaana poikana otin vaihteettoman itselleni ja pilotti **Päiville**. Matkatavarat nostettiin huoltoautoon,

jota ajoi toinen vetäjä eli **Inga**. Satulat säädettiin sopivalle korkeudelle, kypärät päähän ja menoksi! Me Päivin kanssa tietysti kärjessä koska olimme ainoat polkijat jotka tiesivät reitin ainakin suunnilleen. Tosiaan, kun kiertää ennakkoon reitin autolla neljässä tunnissa, niin ihan jokainen yksityiskohta ei jää mieleen.

Ensimmäinen pyöräilypäivä

Matka alkoi pyörätietä pitkin Maarianhaminan läpi ja kohti maalaismaisemia pienen teollisuusalueen kautta. Tällä välillä oli viisi alikulkutunnelia ja muutama aika jyrkkä käännös, mutta niistä selvittiin hyvin. Kaupungin ulkopuolella ei sitten ollutkaan enää varsinaisia pyöräteitä vaan hiljaisia päällystettyjä kyläteitä, joita suositeltiin pyöräilijöille.

Ensimmäisen maalaiskylän kohdalla tuli hyvin esille Ahvenanmaan kauneus. Upeita omakotitaloja, joiden pihapiirejä koristivat kukkivat omenapuut ja sireenipensaat. Tandemilla ajaessa - siis siellä takimmaisena - on se hyvä puoli, että voi tarkkailla ympäristöä koko ajan. Silmillä nähdyn väriloiston jälkeen laitoin silmät kiinni ja otin haju- ja kuuloastin tehokkaampaan käyttöön. Korvissa humisi lähinnä tuuli ja jossain kauempana kuului autojen ääniä. Nenäni kertoi pian, että lähistöllä on lehmiä, se on sitä aitoa ”maalaistuoksua”. Avattuani silmäni oli iso navetta tien vieressä. Seuraavaksi meitä tervehtivät hevoset ja lampaat laitumillaan.

Jomalan kirkon luona pidettiin pieni tauko. Kirkon ovet olivat kiinni ja pääsimme tutustumaan siihen vain ulkoapäin. Puoliväli oli saavutettu ensimmäisen päivän urakasta. Matka jatkui mutkaisilla, hyväkuntoisilla maanteillä kohti yöpymispaikkaamme Godbyn hotellia. Tämä rauhallinen hotelli on entinen sairaala. Olisipa siellä ollut tarjolla sairaalavuodekin halukkaalle. Loppumatkan poljimme vastatuuleen, joten perille saavuttuamme oli paikallaan tehdä kevyt venyttely ennen majoittumista. Ensimmäiselle ajopäivälle tuli mittaa 20 kilometriä.

Toinen pyöräilypäivä

Hyvin nukutun yön ja aamiaisen jälkeen oli vuorossa laukkujen vieminen huoltoautoon sekä aamujumppa. Tandemkaravaani suuntasi seuraavaksi kohti Getaa. Päivän mitta oli noin 30 kilometriä. Ensin poljettiin hieman ylämäkivoittoista tietä muutama kilometri kunnes lasketeltiin vauhdikkaasti Finströmin kirkon portille. Vanhaa kivikirkkoa ympäröi hautausmaa. Kirkkoon tutustumisen jälkeen poljettiin pääasiassa maantienreunaa pitkin kymmenisen kilometriä kunnes omenapuutarhat alkoivat näkyä tien molemmilla puolilla. Tällä välil-

lä pidimme pari taukoa ja nautimme banaaneista ja muista eväistä.

Kun jatkoimme kapeampaa päällystettyä metsätietä kohti Havsviddenin hotellia, alkoi sataa vettä. Sadeviitat puettiin päälle ja jatkettiin varsin nousuvoittoinen kahdeksan kilometrin matka hotellille. Tietenkin sade loppui, kun pääsimme perille. Vesisade melkoisen kylmältä, vaikka lämpötila oli +15 astetta. Mitäpä siitä, sillä hotelli tarjosi meille saunomisen ja uinnin ilmaiseksi, vaikkei siitä oltu sovittu etukäteen. Olisikohan radiolla ollut osuutta asiaan? Nimittäin menomatkalla Inga soitti laivalta paikalliseen radiotoimitukseen ja pyysi tiedottamaan, että maanteillä liikkuu kuurosokeita tandempyöräilijöitä. Tiedotuksia tulikin radiosta joka päivä, mutta haastattelua ei kuitenkaan kukaan tullut meistä tekemään.

Upea majapaikkamme sijaitsi niemenkärjessä ylhäällä kalliolla, josta oli aivan mahtavat näköalat joka suuntaan. Pihalla seisoi ”näköalahirvi”, jonka selkään kiipeämällä näki maisemat vielä paremmin. Jälkeenpäin kuulin, ettei se ollutkaan hirvi vaan vuohi, mutta minusta se näytti hirveltä, joten olkoon se siis hirvi! Saunomisen, uinnin ja lepäilyn jälkeen pitkän kaavan mukainen päivällinen leppoisassa seurassa kruunasi päivän. Ennen nukkumaan menoa katsastin TV:stä sääennusteen ja se oli seuraavanlainen: puolipilvistä, +12 astetta ja tuulen voimakkuus 15 metriä sekunnissa.

Kolmas pyöräilypäivä

Keskiviikkoaamuna otettiin ryhmäkuvia ennen kuin lähdettiin polkemaan, suuntana Hällö. Alkuun oli 8 kilometriä samaa reittiä kuin tiistain päätösetappi. Yhdessä pyörässä rupesi rengas tyhjenemään. Taukopaikalla ”sotamies Mika” ryhtyi tutkimaan rengasta ja löysi siitä pienen pienen reiän. Armeijassa **Mika** kertoi oppineensa hyödyllisiä taitoja kuten paikkaamaan polkupyörän renkaan. Kyllä homma hoituikin ammattimiehen ottein.

Ja taas jatkettiin matkaa. Vaihtelevassa maastossa oli mukava polkea. Tuuli, vaikkakin osittain myötäinen, oli melkoisen navakka. Getan kirkko oli seuraava tutustumiskohde. Kirkossa oli mielenkiintoisia tauluja. Yhdessä taulussa Pyhä Yrjö tappaa miekallaan lohikäärmeen. Kun tulimme kirkosta parkkipaikalle oli näky melkoinen: tuuli oli kaatanut kaikki pyörät ja osa tavaroistakin oli lennellyt sinne sun tänne.

Matka jatkui pähkinöiden syönnin jälkeen kohti Hällön satamaa. Nyt oli selvästi alamäkivoittoinen osuus ja matka taittui vauhdikkaasti. Satamassa odottelimme pyörälautta Silvanaa jonka oli tarkoitus viedä meidät seuraavaan paikkaan nimeltään Skarpnå. Merenkäynti näytti niin voimakkaalta, että vähän mietin miten tässä käy. Pyörälauttamme kuitenkin saapui sovitusti ja otti meidät kyytiin. Alus oli troolari, jonka reunoilla oli penkit. Istuimme penkeillä ja seurasimme laivan keinumista ja aaltojen pärskeitä. Kukaan ei onneksi tullut merikipeäksi.

Puolen tunnin laivamatkan jälkeen laiturille päästyäni minua keinutti edelleen vaikka laituri ei keinunut. Seuraava etappi oli noin 15 kilometriä kapeahkoa, mutkaista ja välillä mäkistäkin maastoa. Taukopaikalla huoltoauto oli odottamassa ja Inga kameran kanssa kuvaamassa tien poskessa. Mehu ja vissy tekivät kauppansa. Tässä vaiheessa päivän saldona oli jo noin 30 kilometriä ja vielä pitäisi jaksaa 20 kilometriä.

Seuraavan muutaman kilometrin matka oli aika vilkasliikenteistä maantietä. Vastatuuleen polkeminen tuntui jaloissa ja takapuolikin alkoi puutua. Kaikki olivat vielä suhteellisen hyvävoimaisia, joten periksi ei annettu. Kun pääsimme vilkkaalta maantieltä pois, olikin taas mukavaa mutkikasta tietä poljettavana seuraavaan kylään, jossa pidettiin viimeinen tauko. Täytyy myöntää, että viimeinen kymmenen kilometriä pääasiassa vastatuuleen alkoi jo olla rankkaa.

Maarianhaminassa majoituttiin hotelli Savoyhin. Kuuman suihkun jälkeen tuli niin autuas olo, ettei paremmasta väliä. Päivällisellä kiitin kaikkia ja totesin olevani ylpeä kaikista pyöräilijöistä. Se pitää paikkansa edelleenkin. Kolmessa päivässä 100 kilometriä oudoilla pyörillä ja osa porukasta ensikertalaisia tandempyöräilijöitä. Mutta hienosti matka taittui yhteispelillä. Inga pärjäsi pakettiauton ratissa myös mainiosti, vaikka hänkin oli ensikertalainen. Ingan ruotsinkielen taidoilla oli käyttöä hotellien vastaanotoissa ja monessa muussakin paikassa. Lisäksi huoltoauto toi turvallisuuden tunteen matkalle.

Viimeinen päivä

Koska viimeiselle päivälle luvattiin jatkuvaa sadetta, palautimme tandempyörät vuokraamoon jo keskiviikkoiltana. Torstaina todellakin satoi! Aamupäivällä teimme ostoksia Maarianhaminassa. Paluumatka laivalla kohti Turkua oli iloinen, haikea ja innostusta täynnä. Matkan rasitukset olivat takana ja onnistuminen ja jaksaminen olivat tehneet tehtävänsä. Harvoin näkee kaikkia mukanaolijoita niin hyväntuulisina: kuurosokeat, vetäjät ja tulkit. Tällä leirillä me olimme yhtä perhettä sillä periaatteella, että ketään ei jätetä porukasta vaan kannustetaan toisiamme ja tehdään leiristä unohtumaton retki yhdessä ponnistellen! ■